

[Kristian Nygaard.]

danske Ungdomsskoler havde ikke virket længe, før de begyndte at modtage økonomisk Støtte fra Staten.

De første Tilskud var dog ret beskedne. I Finansaaret 1854—55 blev der bevilget 2 755 Rigsdaler. Beløbet forhøjedes i 1859 til 11 000 Rigsdaler, og i 1880 var man naaet op til 150 000 Kr., men da delte man for første Gang Bevillingen mellem de enkelte Skoler og Eleverne saaledes, at de 50 000 Kr. betaltes direkte til Skolerne, medens de 100 000 Kr. blev givet til Elevunderstøttelser.

Der opstod imidlertid snart Utilfredshed blandt Højskoleforstanderne om Fordelingen, som bestemtes af Kultusministeren. Den politiske Udvikling herhjemme under Ministeriet Estrup førte til, at mange af Folkehøjskolens Mænd meldte sig til Tjeneste som Folkefrihedens Vogtere og Værnere. Følgen heraf blev, at adskillige Folkehøjskoler i flere Aar blev udelukket fra al offentlig Understøttelse, baade til Skolen og til Eleverne, og det var denne vilkaarlige Fordeling, som gav Anledning til, at et selvstændigt Forslag om Statstilskud til Folkehøjskolerne kom frem. Den 16. Marts 1889 vedtog Folketinget et saadant Forslag, som var udarbejdet af Folketingsmændene C. Berg, Kolding, og C. Ravn, Nykøbing M. Kultusminister Scavenius gik stærkt imod Forslaget, idet han erklærede, at han betragtede det som nødvendigt, at Regeringen beholdt den Ret, den havde, til at anerkende eller ikke anerkende en Folkehøjskole.

Først i Aaret 1892, da Scavenius var blevet afløst af Professor Goos som Kultusminister, lykkedes det at gennemføre den første selvstændige Højskolelov, som hed Lov om Folkehøjskoler og Landbrugsskoler. Man havde altsaa faaet Landbrugsskolerne flyttet over paa Højskoleloven; de havde ellers været knyttet til et Lovforslag angaaende Landbohøjskolen. Den nye Lov bestemte, at der kunde ydes indtil 120 000 Kr. direkte til Skolerne, hvoraf dog ingen uden særlig Bevilling kunde faa over 3 000 Kr. Endvidere kunde ydes indtil 180 000 Kr. til Elevunderstøttelser, saaledes at der kunde gives indtil 20 Kr. maanedlig pr. Elev for indtil Halvdelen af samtlige Skolens Aarslever. Efter den første Højskolelov kunde Staten altsaa yde i alt 300 000 Kr. til samtlige Folkehøjskoler og Landbrugsskoler. Vi havde dengang 66 Folkehøjskoler med 1 496 Aarslever og 19 Landbrugsskoler med 265 Aarslever, det vil sige Elever i 12 Maaneder, men da de

enkelte Elever som Regel kun var paa Skolerne i henholdsvis 5 og 3 Maaneder Vinter og Sommer, svarede det saa nogenlunde til 6 000 Elever. Statens økonomiske Støtte androg altsaa i 1892 ca. 50 Kr. pr. Elev.

I Tiden op mod Aarhundredskiftet, da de økonomiske Forhold ingenlunde var særlig lyse inden for de Kredse, der i særlig Grad benyttede vore fri Ungdomsskoler, voksede Tilslutningen ret stærkt, nemlig fra 1 496 Aarslever i 1892 til 2 040 i 1901. Den 21. Februar 1902 forelagde Venstres første Kultusminister, J. C. Christensen, et Lovforslag til Revision af Højskoleloven. Efter dette Forslag forhøjedes Statstilskuddet til Skolerne med 20 000 Kr. til 140 000 Kr. og Tilskuddet til Elevunderstøttelserne med 70 000 Kr. til 250 000 Kr., og endelig skulde Staten efter det nye Lovforslag yde 10 000 Kr. aarlig til den af Foreningen af Højskoler og Landbrugsskoler oprettede Understøttelseskasse.

Siden er Højskoleloven ændret flere Gange, fordi der stadig har været stillet voksende Krav til Statens økonomiske Støtte. I 1908 forhøjedes Tilskuddet til Skolerne med 10 000 Kr. plus 1 500 Kr. for hver ny Skole, der blev oprettet, og i 1913, da en af Folkehøjskolens egne Mænd, Forstander Jacob Appel, Askov, var Kultusminister, forelagde han efter Henstilling fra Foreningen af Højskoler og Landbrugsskoler et Lovforslag til Revision af Højskoleloven. Efter Forslaget skærpedes Bestemmelserne for, at en Skole kunde blive anerkendt; det direkte Tilskud, som en Skole kunde faa, blev nedsat fra 3 000 Kr. til 2 500 Kr., til Fordel for de mindre Skoler; og Beløbet til Elevunderstøttelsen foresloges sat op fra 250 000 Kr. til 300 000 Kr. Der skete imidlertid det, at Ministeren, eller maaske rettere Skolerne, fik adskilligt mere, end Ministeren foreslog i sit fremsatte Lovforslag. Det nedsatte Folketingsudvalg og hele Rigsdagen enedes om at forhøje Tilskudsbeløbet til Eleverne, ikke som af Ministeren foreslaaet med 50 000 Kr., men med 100 000 Kr. til 350 000 Kr. Til Højskolelærernes Pensionskasse var der ligesom tidligere foreslaaet 10 000 Kr., det forhøjedes til 20 000 Kr. aarlig, og endelig forhøjede man Tilskuddet til Askov udvidede Højskole fra 12 500 Kr. til 30 000 Kr. aarlig. Lovforslagets skærpede Bestemmelser, der i særlig Grad vilde vanskeliggøre de smaa Skolers Eksistens, blev slettet.

Naar Rigsdagen kunde enes om at behandle Højskoleloven saaledes, at de frie Ungdomsskoler fik betydelig større Støtte,